

Katılım Bankaları Kar Payı Oranlarını Etkileyen Faktörler: Mevduat Faiz Oranları ve Kar Payı Oranlarının Yakınlığıyla İlgili Bir Değerlendirme (Factors Affecting Participation Banks' Profit Share Rates: an Assessment of the Proximity of the Deposit Interest Rates and Profit Share Rates)

Mehmet Kemalettin ÇONKAR ^a Halilibrahim GÖKGÖZ ^b

^a Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Afyon, Türkiye. mkconkar@gmail.com

^b Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Afyon, Türkiye. hgokgoz@aku.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

İslami bankacılık
Kar payı Oranı
Kırılmalı Eşbütünleşme
Fourier ADF
Fourier Granger

Gönderilme Tarihi 1 Eylül
2020

Revizyon Tarihi 27 Aralık
2020

Kabul Tarihi 7 Mart 2021

Makale Kategorisi:

Araştırma Makalesi

Amaç – Katılım bankalarının uyguladığı fon kullandırma yöntemleri içerisinde murabaha'nın payı %90'ı aşmaktadır. Söz konusu yöntemle ilgili olarak en çok yapılan tartışma ise bu bankaların fon kullandırmada uyguladıkları vade farkının geleneksel bankaların uyguladığı faiz oranıyla hemen hemen aynı seviyelerde olduğu ve aynı yönde seyrettiğidir. Bu bağlamda çalışmamızda hem bu iddianın ekonometrik olarak test edilmesi hem de bu olgudan hareketle murabaha yönteminin faizli kredi benzeri olduğu iddialarına ilişkin bir değerlendirme ve öneri yapılması amaçlanmıştır.

Yöntem – Bu amaçla katılım bankaları ortalama 1, 3, 6 ve 12 ay vadeli kar payı oranları, geleneksel bankalar 1, 3, 6 ve 12 ay vadeli ağırlıklı ortalama mevduat faizi oranları, TÜFE ve USD/TL döviz kuru arasındaki ilişki yapısal kırılmaları dikkate alan tek kırılmalı eşbütünleşme ve Fourier Granger nedensellik analizleriyle test edilmiştir. Analiz için kullanılan veri seti Ocak 2003 ile Ocak 2018 dönemini kapsayan aylık verilerden oluşmaktadır.

Bulgular – Seriler arasında eşbütünleşme ilişkisi olmadığı gözlenmiştir. 1, 3, 6, 12 ay vadeli mevduat faizi oranlarından 1, 3, 6, 12 ay vadeli kar payı oranlarına doğru aynı vadelerde tek yönlü nedensellik ilişkisinin olduğu ve USD/TL döviz kuru ile TÜFE'den kar payı oranlarına doğru nedensellik ilişkisi olmadığı görülmüştür.

Tartışma – Katılım bankalarının faiz riskine maruz kaldığı, bu riske karşı önlem alması gerektiği ve faizden kaçınmak isteyen katılım bankalarındaki mevduat sahiplerinin de karar verirken TÜFE ve USD/TL döviz kuru makroekonomik değişkenlerinden ziyade faizi göz önünde bulundurması gerektiği belirtilebilir. Çalışmada, katılım bankaları vade farklarının geleneksel bankaların faiz oranlarıyla aynı yönde hareket etmesi ve hemen hemen aynı olması ile ilgili bir değerlendirme de yapılmıştır. Konuyla ilgilenenlerin çoğu 'murabaha' yönteminin aslında faizsizlik iddiasına uymadığını ileri sürmektedir. Çalışmada ise bu olguya ters yönden de bakılabileceği, dolayısıyla devletin sıkı düzenlemeleri ve denetimi altında çalışan geleneksel bankalardaki mevduat ve kredi faizinin riba olup olmadığının tartışılması gerektiği belirtilmiştir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Islamic Banking
Profit Share Rate
Fractured Cointegration
Fourier ADF
Fourier Granger

Received 1 September 2020

Revised 27 December 2021

Accepted 7 March 2021

Article Classification:

Research Article

Purpose – The share of murabaha among the funding methods applied by participation banks exceeds 90%. The most common discussion regarding the method in question is that the maturity difference applied by these banks in the use of funds is almost at the same level with the interest rate applied by traditional banks and it is in the same direction. In this context, in this study, it was aimed to test this claim econometrically and to make an evaluation and suggestion regarding the claims that the murabaha method is like a loan with interest, based on this fact.

Design/Methodology/Approach – The relationship between profit share rates and deposit interest rates, the CPI and the USD / TL exchange rate has been tested with single-break cointegration and Fourier Granger causality analyzes considering structural breaks. For this purpose, participation banks average 1, 3, 6 and 12-month dividend rates, traditional banks 1, 3, 6 and 12-month maturity weighted average deposit rates, the relationship between CPI and USD / TL exchange rate has been tested with single-break cointegration and Fourier Granger causality analyzes considering structural breaks. The data set used for the analysis consists of monthly data covering the period January 2003 and January 2018.

Findings – It was determined that there was no cointegration relationship. It is determined, that there is one way causality relationship from deposit interest rates in 1, 3, 6, 12 month(s) maturities to profit share rates in 1, 3, 6, 12 month(s) maturities in each maturity levels and there is no causal relationship between USD / TL exchange rate and CPI to profit share rates.

Önerilen Atf/ Suggested Citation

Çonkar, M. K., Gökgöz, H. (2021). Katılım Bankaları Kar Payı Oranlarını Etkileyen Faktörler: Mevduat Faiz Oranları ve Kar Payı Oranlarının Yakınlığıyla İlgili Bir Değerlendirme, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 235-251.

Discussion – It can be stated that participation banks are exposed to interest risk, they should take measures against this risk, and depositors in participation banks who want to avoid interest should also consider interest rate rather than macroeconomic variables of CPI and USD / TL exchange rate when making decisions. In the study, an evaluation has been made about the fact that the interest rates of participation banks move in the same direction with the interest rates of traditional banks and are almost the same. Most of those who are interested in the issue argue that the "murabaha" method does not actually comply with the interest-free claim. In the study, it was stated that this phenomenon can be viewed from the opposite side, so it should be discussed whether the deposit and loan interest rates in traditional banks operating under the strict regulations and control of the state should be discussed.
